

Saksnr: 2020/36937-7

Saksbehandlar: Jan Heggheim

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestlandsrådet		25.06.2020

Innspel til Nærings- og fiskeridepartementet sitt arbeid med eksporthandlingsplan

Forslag til vedtak

1. Vestlandsrådet vedtek innspel til Nærings- og fiskeridepartementet sitt tillyste arbeid med eksporthandlingsplan slik det framgår av saksframlegget
2. Vestlandsrådet ber om å bli trekt direkte inn i slutføringa av arbeidet med eksporthandlingsplanen, sidan ein slik plan kan ha svært mykje å bety for utviklinga av næringslivet på Vestlandet i ein krevjande situasjon.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I vedlagte brev frå Nærings- og fiskeridepartementet ved statsråd Iselin Nybø, datert 28. mai 2020, vert fylkeskommunane bedt om å komme med innspel til utarbeiding av ein eksporthandlingsplan.

I brevet frå departementet er frist for oversending av innspel er sett til 15.juni. Ingen av fylkeskommunane på Vestlandet har lagt opp til å utforme og vedta innspel slik det vert bedt om. Fylkesrådmannen legg derfor opp til at Vestlandsrådet oversender innspel til departementet og at dette vert lagt fram for fylkeskommunane i etterkant.

Innspel frå Vestlandsrådet

Fylkesrådmannen føreslår at Vestlandsrådet oversender følgjande innspel til Nærings- og fiskeridepartementet sitt arbeid med ein eksporthandlingsplan:

«Vestlandsrådet vedtok i møte 25. mai 2020 følgjande uttale inn mot revidert nasjonalbudsjett, og som rettar merksemda mot situasjonen for dei sårbare eksportretta næringane i landsdelen:

«Vestlandet er den viktigaste eksportregionen i landet, med om lag 39% av den samla eksportretta verdiskapinga, utanom olje og gass. Med olje- og gassindustrien i tillegg er Vestlandet derfor landets skattkammer, der verdiskapinga i næringslivet er av særleg betydning for landets nasjonale økonomi. Nasjonale styresmakter har derfor eit særleg ansvar for å bidra til ei positiv næringsutvikling og sysselsetting i denne delen av landet. Kombinasjonen av koronapandemi og fallande oljepris, medfører svært store utfordringar for næringslivet på Vestlandet. Koronapandemien har ført til eit historisk lågt forbruk av fossil brensel, og med den lågaste oljeprisen på minst 18 år, gir dette eit særleg mørkt framtidsbilette for næringsliv som er direkte og indirekte påverka innanfor olje- og gassektoren. Også anna eksportnæring opplever store utfordringar. Vestlandet har til dømes ein svært stor del utanlandske reisande som i alle fall på kort sikt er fråverande. Dei langsiktige verknadene vil for mange verksemdar vere alvorlege. Høge oljeprisar over tid har kamuffert at Norge er det OECD-landet som har tapt dei største eksportandelane dei siste 20 åra.

Olje og gass står i dag for rundt halvparten av norsk eksport. Med sannsynlegvis framleis låg oljepris vil produksjonen på norsk sokkel falle markant frå 2025 og utover. Norsk fastlandseksport må doblast fram mot 2040 for å kompensere for fallet i framtidige oljeinntekter. Skal vestlandsk næringsliv bli meir robust og klar for ei klimavenleg og berekraftig framtid, må innsatsen rettast mot næringar som har størst potensial for låge klimautslepp, god lønsemd og internasjonal vekst. Fem næringar som utmerker seg med stort potensial for grøn eksportretta vekst og høve til god lønsemd er fornybar energi, sjømat, maritime næringar, prosessindustri og reiseliv. Det er umogleg for ein liten nasjon som Norge, og ein region som Vestland, å påverke prisnivået og etterspørselen på ei internasjonal vare som olje eller gass. Det same vil gjelde dei fleste varer og tenester for eksport.

Vestlandsrådet merkar seg fleire tiltak i revidert nasjonalbudsjett som kan ha positiv effekt på situasjonen i eksportbedriftene på kort sikt. Vestlandsrådet er samstundes oppteken av å komme over i ein fase der vidare næringsutvikling får tilstrekkeleg merksemd. Fylkeskommunane har samla fått 500 mill.kr i revidert nasjonalbudsjett, også dette for å bøte på kortsiktige utfordringar. Desse løyvingane vil ikkje gjere fylka i stand til å drive utviklingsarbeid for å løyse kritiske utfordringar for framtidig verdiskaping på Vestlandet.

Vestlandsrådet vil sette av ressursar til eit ekspertutval for å greie ut mål, strategiar og tiltak for å skape ny vekst på Vestlandet. Gjennom eit slikt utval vil Vestlandsrådet mobilisere bransjar, organisasjonar, etatar, kommunar osv, for å avklare retning og tiltak i det vidare omstillingsarbeidet for deler av næringslivet på Vestlandet. Siktemålet er å legge fram forslag til slike strategiar og tiltak for omstilling i løpet av våren 2021. Vestlandsrådet ventar statleg medverknad i prosessen og i gjennomføring av tiltak. Denne prosessen vil vere eit grunnlag for at regjeringa og Stortinget etter kvart kan innføre nye målretta tiltakspakkar for å vidareføre verdiskapinga i det nasjonalt viktige eksportretta næringslivet på

Vestlandet. Vestlandsrådet varslar med dette om behov for nasjonal støtte til å utvikle tiltak og virkemiddel som raskt kan stimulere aktiviteten i eksportbedriftene med tanke på nye marknader og nye produkt. Innsatsen må rettast mot marknader og produkt som har stort potensial, der produkta kan framstillast og distribuerast på ein berekraftig måte.

Dette er ei omstilling utan sidestykke i norsk næringsliv, og som vil krevje ytterlegare nasjonal og regional innsats i tida framover.»

I tillegg til denne uttalen vil Vestlandsrådet peike på følgjande tiltaksområder som innspel til Nærings- og fiskeridepartementet sitt arbeidet med ein eksporthandlingsplan:

Karbonfangst og lagring (CCS)

Northern Lights er transport og lagringsdeling av Equinor sitt CO -demonstrasjonsprosjekt. Konsekvensutgreiing og planlegging er ferdigstilt, så det står no att beslutning om investering og oppstart. Ei slik investering og vil gje betydelege ringverknadar og moglegheiter for å etablere ny industri relatert til karbonfangst. SINTEF har kartlagt at ei vellykka satsing på karbonfangst- og lagring vil kunne skape 70000 nye arbeidsplassar. Karbonfangst kan ytterlegare verte eit viktig ledd i utviklinga av framtida sin energibærer; hydrogen. Gjennom spalting av naturgass og utskilling av karbon for tilbakeføring til havbotnen, sit ein att med 100% rein energi i form av hydrogen.

Hydrogensatsing

Næringslivet på Vestlandet sitt fortrinn inkluderer heile verdikjeda frå teknologiutvikling, engineering, prosjektering, verftsindustri, maritim transport i mange bransjar, som i sum utgjer heile industrien knytt til produksjon av hydrogen. Hydrogen vil óg bli viktig for å nå industrien sine utsleppsmål. Det er knytt store forventningar til regjeringa sin varsla hydrogenstrategi, slik at Noreg kan ta ein leiande rolle på dette området. Det er strategisk viktig at heile infrastrukturen og verdikjeden knytt til hydrogen vert sett i samanheng.

Strategisk finansiering for nullutsleppsatsing

Med ansvar for innkjøp av transporttenester må fylkeskommunane få tilført finansielle ordningar og virkemiddel slik at satsing på nullutsleppsåtar- og ferjer vert vidareført og ikkje stopper opp.

For skipsfarten generelt må nullutsleppløysingane løysast gjennom styrking av ENOVA. Det må på plass eit finansieringsopplegg av hurtigladestasjonar for å gje grunnlag for utvikling av nullutslepp båtar. Departementet må sjå nærare på korleis vi kan få til ei storstilt elektrifisering av fritidsbåtar, yrkesbåtar og nærskipfart. Arbeid med harmonisering av ladestandardar for skip og båtar i Norge må startast opp no.

Maritim næring

Vestlandsrådet vil understreke det sterke behovet maritim næring har for auka aktivitet, for å sikre at det eksisterer ei komplett maritim verdikjede også etter krise. Nybygg vil vere viktig for å sikre auka aktivitet og må inngå som ein del av arbeidet med eksporthandlingsplanen. På lengre sikt skal bransjen omstillast til nye marknader, og det er kritisk for industrien at bedriftene blir gitt moglegheiter for å utvikle nye løysingar på område som havvind, elektriske ferjer, grøn skipsfart med nye energibærarar, samt at det vert etablert ordningar for oppgradering av kystskipsfarten med nye skip, hamner og annan infrastruktur.

Sintef Ocean si utgreiing, datert 09.10.2019, om framtidsmoglegheitene i maritime næringar, viser at den maritime næringa er viktig for Norges grønne omstilling, eksportinntekter og posisjon som havnasjon.

Fylkeskommunane på Vestlandet har fokus på utvikling av nye hurtigbåtar. Det er under etablering eit fylkeskommunalt samarbeid for å legge til rette for vidare utvikling, bygging, og drift av utsleppsfrie hurtigbåtar. Fylkeskommunane har som ambisjon å utvikla unike fartøya som kan implementerast i den norske marknaden det komande tiåret. Fartøya må utviklast for å redusere driftskostnadene samanlikna med nivået i dag og slik styrke hurtigbåtar som eit transportmiddel langs kysten av Norge og internasjonalt. Her vil næringsliv på Vestlandet og Norge produsere lokalt og eksportere globalt, gjennom heile verdikjeda; frå teknologiutvikling, engineering, prosjektering, verftsindustri og tilhøyrande leverandørindustri.

Energiforsyning

Sikker straumforsyning er heilt naudsynt for å kunne etablere ny industri. I dag manglar det tilstrekkeleg straumforsyning for å kunne etablere ny industri i dei viktige industriområda i Bergen, Øygarden, Nordhordland og Gulen. Det er heilt avgjerande at Statnett straks gjer tiltak for å betre kraftforsyninga til dette området. Om ikkje det vert gjort vil Noreg tape industri og arbeidsplassar i ny grøn kraftkrevjande industri.

Havvind

Grøne løysingar er i vinden, men vind er og ein del av den grønne løysinga. Dette er eit krevjande politikkområde, og det er begrensa kor mange områder vi kan sette av til vindkraftformål på land. Der vi som nasjon kan ta ein leiande posisjon, er derimot innan flytande havvind. Hywind Tampen prosjektet i regi av Equinor er eit viktig første steg, men vi treng ein meir heilskapleg plan og sterkare verkemidlar for å lykkast med storstilt kommersialisering av flytande havvind. Departementet må greie ut korleis Noreg kan bli verdslaiande på flytande havvind og peike på verkemiddel for å oppnå dette.

Marine næringar

I regjeringa sin havstrategi vert det anslått at havet kan gje oss seks gonger så myke mat som i dag, gjennom havbruksnæring og hausting. Gjennom målretta statlege investeringar kan vi legge til rette for innovasjon og nyetablering, og for ei havbruksnæring som er både økonomisk og økologisk berekraftig.

Det er utfordringar framover knytt til m.a. usikkerheit i eksportmarknadene og stengte forsyningskjeder, men over tid vil det alltid vere behov for sunn og rein mat.

Havbruksnæringa peiker sjølv på behovet for kompetanseheving innanfor m.a. digitalisering, logistikk og internasjonalisering.

Over tid bør ein legge til rette for meir produktutvikling og at ein større del av foredlinga av fisk kan skje i Norge. Det vil vere bra for verdiskaping og sysselsetting langs heile kysten, og det vil også bidra positivt til ei større sikkerheit for matforsyninga i landet.

Det bør også satsast meir på forskning og innovasjon innanfor havbruk og leggast til rette for auke i produksjon av oppdrettsfisk. Ein føresetnad for at dette skal kunne skje er m.a. at ein skaffar seg full kontroll med fiskehelsa. Framover er det viktig at styresmaktene bidreg til at næringa yter enda meir innsats på desse områda.

I åra som kjem har Norge enorme moglegheiter til å utvikle ny verdiskaping og eksport frå ressursane i havet, fornybar energi, sjømat, mineral og biomarine ressursar. For å få dette til er det avgjerande viktig at ein satsar vidare på kunnskapen og teknologien som er utvikla i desse næringane. Intensjonane i regjeringa sin oppdaterte havstrategi må leggast til grunn for den langsiktige satsinga mot desse næringane.

Statlege ordningar for klimaomstilling

Både kommunar, fylkeskommunar og næringsliv har søknadsklare prosjekt for klimaomstilling og auka aktivitet i ulike bransjar, om statlege ordningar for klimaomstilling aukar. Innovasjon Norge si klimaordning og Miljødirektoratet sin Klimasatsordning er her sentrale. ENOVA må og i sterkare grad styrkast for å takle den omstillinga vi er oppe i no. Samla søknadsmengde er langt høgare enn tilgjengelege midlar. Ei satsing her vil gje både miljøeffekt og sysselsettingseffekt.

Reiseliv

Reiseliv er ei vesentleg eksportnæring for Vestlandet. Reiselivsverksemdene har lidd stort i første del av koronakrisa, med avbestillingar og tilnærma null omsetning. Det er forventa å bli særskilt krevjande for resten av sesongen 2020, truleg også i 2021. Det er særleg den internasjonale turismen som sviktar i år.

Destinasjonsselskapa på Vestlandet vil ytterlegare misse styrke gjennom mindre sal når reiselivsbedriftene må stenge ned. Fylka på Vestlandet eig Fjord Norge AS i fellesskap, og vil gjennom dette selskapet arbeide vidare med internasjonal marknadsføring, men med nye premisser.

Reiselivsbedriftene prioriterer effektivisering, kompetanse- og kvalitetsheving under krisa, og legg vekt på auka digitalisering. I tillegg vert det arbeidd med til dømes

besøksforvaltning, som kan vere nyttige verktøy både for dei større og belasta destinasjonane, men også dei som fram til no ikkje opplever stor trafikk.

« Dette er store løft for relativt små miljø, kommunar og bedrifter, og er avhengig av koordinert offentleg støtte.»